

Odszkodowania dla wysiedlonych podczas apartheidu

2 czerwca 2013

Rząd Republiki Południowej Afryki zdecydował o powrocie do programu odszkodowań dla osób wysiedlonych w czasach segregacji rasowej. Poprzedni termin składania wniosków o zwrot zabranej na podstawie rasistowskich ustaw ziemi lub odszkodowań za nią upłynął w 1998 roku.

Dokładnie sto lat temu, w 1913 roku, parlament Związku Południowej Afryki uchwalił niesławną Ustawę o Ziemiach Tubylczych (Native Lands Act), która znacznie ograniczyła możliwość posiadania majątku przez ludność afrykańską poza wyznaczonymi rezerwatami. Era masowych przesiedleń nastąpiła jednak dopiero po II wojnie światowej, w latach 1950., 1960. i 1970. Zakazano wówczas mieszkania poza terenami przeznaczonymi dla swojej „grupy rasowej”. Szacuje się, że w wyniku procesu tzw. bantustanizacji, swoje domy musiało opuścić nawet 7,5 miliona Południowoafrykańczyków. Do 1998 wniosków o zwrot ziemi lub odszkodowanie wpłynęło natomiast „zaledwie” 80 tysięcy.

Wśród wysiedlonych znajdowali się również biali mieszkańcy obszarów przekazywanych samorządom plemiennym. Ich liczba była największa we wschodniej części Prowincji Przylądkowej oraz na terenie obecnej prowincji KwaZulu-Natal, czyli w regionach tradycyjnie nieprzychylnych rządzącej w latach 1948-1994 Partii Nacjonalistycznej. W latach 90. składane przez białych wnioski były odrzucane przez Komisję ds. Ziemi, lecz obecny (mający trwać do 2018) program ma objąć także ich.

Rząd obiecał zajęcie się także kwestią ziemi wśród ludów Khoi i San, zamieszkujących zachodnią część kraju. Zostały one

pozbawione ziemi jeszcze przed Ustawą o Ziemiach Tubylczych, co budzi problemy natury prawnej. Konstytucja RPA mówi bowiem wyraźnie: „Osoba lub społeczność, które zostały pozbawione własności po 19 czerwca 1913 roku w wyniku obowiązywania w przeszłości prawa lub praktyk dyskryminujących ze względu na rasę, mają prawo, w granicach określonych w ustawie Parlamentu, do zwrotu tej własności lub do sprawiedliwego naprawienia szkody.”

Autor: Michał Dobrzyński

Źródło: [Lewica](#)